

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2020 samt handlingsplan för 2021

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

- att lägga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2020 till handlingarna, samt
- att fastställa förvaltningens åtgärdsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete under 2021, vilket innebär att
  - öka kunskapen om kommunens arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål
  - öka kunskapen om rutinerna avseende arbetsskador och tillbud samt hur rapportering sker i LISA (systemet för rapportering av arbetsskador och tillbud), samt att
  - säkerställa att chefer, skyddsombud och ESKO (elevskyddsombud) har tillräcklig kompetens för att utföra sina uppdrag.

Sammanfattning

Lunds kommun genomför varje år en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Uppföljningen består av ett antal frågor utifrån Arbetsmiljöverkets föreskrift Systematiskt arbetsmiljöarbete (2001:1) som besvaras på arbetsplatsnivå – totalt 142 arbetsplatser inom barn- och skolförvaltningen.

På barn- och skolförvaltningen genomfördes uppföljningen under september-oktober år 2020. Enkät besvaras gemensamt av ansvarig chef, skyddsombud och ett par personalrepresentanter som utsetts på en arbetsplatsträff. Utifrån resultatet utformar varje arbetsplats en handlingsplan med åtgärder för att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet inom enheten. En sammanställning av förvaltningens samlade resultat har gjorts och en övergripande handlingsplan har tagits fram.

2020-11-25

Diarienummer

BSN 2020/4822

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-11-25
- Webbenkät årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2020

Ärendet

Bakgrund

Det systematiska arbetsmiljöarbetet inom Lunds kommun utgår från de kommungemensamma styrdokumenterna arbetsgivarpolicy, arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål som antogs i maj år 2018. Även lagar och föreskrifter inom arbetsmiljöområdet styr det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift (AFS 2001:1) ska arbetsgivare varje år göra en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Syftet med uppföljningen är att undersöka om arbetsmiljöarbetet bedrivs enligt föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete. Om arbetsmiljöarbetet inte har fungerat bra ska det förbättras.

Inom barn- och skolförvaltningen genomfördes denna uppföljning under september-oktober år 2020. Uppföljningen består av 22 frågor som besvaras på varje enskild arbetsplats gemensamt i en svarsgrupp bestående av chef, skyddsombud och ett par personalrepresentanter som utsetts på en arbetsplatsträff. För skolor med årskurs 7-9 besvaras ytterligare tre frågor (totalt 25 frågor) om elevskyddsombudets roll. Inom barn- och skolförvaltningen har 96 % (137 av 142 enheter) besvarat enkäten i år.

Utifrån resultatet utformar varje arbetsplats en handlingsplan med åtgärder för att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet inom enheten. Varje chef är ansvarig för att åtgärda brister som direkt berör den egna arbetsplatsen. Utbildningsområdets resultat tas upp i respektive områdes samverkanssystem.

Det samlade resultatet för hela förvaltningen har sammanställts till en förvaltningsgemensam rapport med förslag på åtgärder för det kommande året, i syfte att förbättra det systematiska arbetsmiljöarbetet. Rapporten inklusive förslag på åtgärder behandlas i samverkansgrupp på förvaltningsnivå och i nämnd. Därefter samlas alla förvaltningars rapporter och handlingsplaner till en kommungemensam rapport inklusive handlingsplan.

Föredragning

Utifrån uppföljningens resultat föreslår barn- och skolförvaltningen följande åtgärder under 2021:

2020-11-25

Diarienummer

BSN 2020/4822

Då det fortsatt är många medarbetare som ej har kännedom om kommunens arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål bör förvaltningen nästa år fokusera på att öka dessa kunskaper.

Förvaltningen behöver även fokusera på att öka kunskaperna hos medarbetare och chefer när det gäller rutinerna för arbetsskador och tillbud. Det råder osäkerhet kring användandet av LISA (system för rapportering av arbetsskador och tillbud) och systemet upplevs som svårt att använda. Kunskaperna i detta system behöver därför också öka.

Det är flera skyddsombud och chefer som ej har gått kommunens grundläggande arbetsmiljöutbildning eller motsvarande de senaste fem åren. Vidare så behöver ett förslag på fortsatta utbildningsinsatser för ESKO (elevskyddsombud) tas fram. Årets utbildningstillfällen ställdes in utifrån Covid 19 och det är därför angeläget att säkerhetsställa att chefer, skyddsombud och ESKO har tillräcklig kompetens för att utföra sina uppdrag.

Beredning

Ärendet har beretts inom barn- och skolförvaltningen. Underlaget till den förvaltningsövergripande uppföljningen och förslaget till handlingsplan för kommande år bygger på undersökningar från varje enskild arbetsplats inom barn- och skolförvaltningen.

Barnets bästa

Förvaltningen eftersträvar en säker och stimulerande miljö som präglas av respekt för den enskilde individen. Den goda arbetsmiljön bygger på att alla medarbetare samt barn och elever aktivt och med engagemang och delaktighet bidrar till verksamhetens mål och utveckling. Systematiskt arbetsmiljöarbete omfattar enligt Arbetsmiljölagen även elever i skolan. I förvaltningens rutiner för arbetsmiljöarbetet ingår exempelvis rutiner för utredning och åtgärder i samband med olycksfall och tillbud avseende både elever i skolan och barn i förskolan. Inom skolan finns ESKO på skolor i årskurs 7-9, som aktivt medverkar i arbetsmiljöarbetet. På grundsärskolorna årskurs 7-9 deltar eleverna utifrån sina förutsättningar.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet 2020

Det systematiska arbetsmiljöarbetet

En hög andel av enheterna (82 %) har svarat att det systematiska arbetsmiljöarbetet är en naturlig del i den dagliga verksamheten och att det finns fungerande rutiner för att årligen följa upp detta. Utifrån resultaten kan det även utläsas att medarbetare och skyddsombud har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det framgår även att företagshälsovården eller annan sakkunnig resurs vid behov används inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Av enkätsvaren framgår dock att det på några enheter fortsatt finns behov av att tydliggöra vad systematiskt arbetsmiljöarbete innebär samt hur enheten arbetar med SAM, vilket berörda enheter planerar att klargöra i samband med t.ex. APT och på utvecklingsdagar.

Arbetsmiljöpolicy, mål för arbetsmiljöarbetet och samverkan

Det är en något högre andel av enheterna som har svarat att kommunens arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål är kända på arbetsplatsen, jämfört med år 2019. Frågan kring kommunens arbetsmiljömål var omformulerad i SAM-enkäten förra året, vilket kan ha påverkat resultatet år 2019. Trots att resultatet ser något bättre ut i år så finns det fortsatt flera enheter där arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömålen ej är kända. Flera enheter har därför planerat för att årligen gå igenom policy och arbetsmiljömålen vid b.l.a. arbetsplatsträffar och att då diskutera dessa dokument utifrån den egna verksamheten. Det finns ett behov av att säkerställa att nyanställda har kännedom om kommunens arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål och att detta är en del av introduktionen. Enkätresultatet visar på att det i stort finns fungerande rutiner för samverkan.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Det finns överlag dokumenterade och fungerande rutiner för att fördela uppgifter i arbetsmiljöarbetet, samt en skriftlig uppgiftsfördelning för dem som tilldelats arbetsmiljöuppgifter. På vissa enheter råder det dock osäkerhet kring delegationsblanketterna, varav detta behöver undersökas och följas upp på berörda enheter.

Kompetens, resurser och befogenheter

Det finns fungerande rutiner för att säkerställa att chefer och medarbetare har tillräckliga kunskaper och kompetens för att

2020-11-25

Diarienummer

BSN 2020/4822

genomföra arbetsmiljöuppgifterna. Det råder dock fortsatt ett stort behov när det kommer till kommunens grundläggande arbetsmiljöutbildning. Denna utbildning har satts på paus utifrån Covid 19. 75 % av cheferna har deltagit i utbildningen (eller motsvarande i annan kommun/organisation) under de senaste fem åren. För skyddsombuden är motsvarande siffra ca 50 %. Att det är färre skyddsombud än chefer som svarar har deltagit i utbildningen kan bero på att enheten ska svara nej på frågan om skyddsombudet har deltagit i utbildningen, om arbetsplatsen saknar ett lokalt skyddsombud.

På frågan om det finns tillräckliga resurser för att genomföra arbetsmiljöuppgifterna så är det i år något fler enheter som har angivit att det finns tillräckliga resurser när det gäller utrustning, lokaler, ekonomiska medel och avsatt tid jämfört med år 2019. Det finns dock enheter som har framhållit att pandemin har inneburit att mycket tid har gått till att upprätta och följa upp riskbedömningar. Flera enheter har även påpekat att det har varit problematiskt med tillgången till vikarier samt att kommunens grundläggande arbetsmiljöutbildning har ställts in enligt ovan.

I övrigt så råder generellt en upplevelse av tillräckliga befogenheter, rätt att fatta beslut samt att vidta åtgärder när det kommer till arbetsmiljöuppgifterna.

Rutiner för att undersöka arbetsmiljön

Det finns på det stora hela fungerande rutiner för att undersöka arbetsmiljön samt dokumenterade och fungerande rutiner när det gäller kränkande särbehandling och trakasserier. Det framkommer i kommentarerna till enkätsvaren att rapporter inte alltid upprättas i LISA, samt att systemet ibland kan upplevas som svårarbetat. Vissa enheter har även svarat att det råder osäkerhet kring vilka skyddsronsdokument som ska användas. Som framgått tidigare så används företagshälsovården eller motsvarande sakkunnig vid behov och det finns fungerande rutiner för att göra årliga uppföljningar av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Rutiner för riskbedömningar

Resultatet visar på att det i stort finns dokumenterade och fungerande rutiner för att göra riskbedömningar löpande vid behov, samt utifrån förändringar i verksamheten. I kommentarerna till enkätsvaren framgår dock att systematiken kring uppföljning av genomförda riskbedömningar behöver bli bättre. Några enheter har även svarat att resultaten från riskbedömningarna i högre utsträckning behöver lyftas vid arbetsplatsträffar, för att informera

2020-11-25

Diarienummer

BSN 2020/4822

och involvera samtlig personal. Utifrån SAM-enkäten kan det utläsas att de flesta medarbetare har kännedom om riskerna i arbetet.

Rutiner för rapportering av arbetsskador och tillbud

De flesta medarbetare har kännedom om att arbetsskador och tillbud ska rapporteras i LISA och generellt sett utreds och åtgärdas arbetsskador och tillbud enligt gällande riktlinjer, men som framgått tidigare vet inte samtliga medarbetare *hur* de ska göra för att rapportera arbetsskador och tillbud korrekt i systemet och LISA kan ibland upplevas som svårarbetat. Det finns även enheter som svarat att händelser inte alltid rapporteras. Detta kan hänga samman med bristande systemkunskaper, såväl som bristande kunskaper kring vad arbetsskador och tillbud är och hur detta ska hanteras. Vidare behöver information gällande LISA och rutiner för rapportering av arbetsskador och tillbud tas upp i samband med introduktion av nyanställda. Det lyfts även som problematiskt att de lokala skyddsombuden inte har tillgång till LISA. Kommunkontoret arbetar för närvarande med en e-tjänst för beställning av behörighet för de lokala skyddsombuden.

Skyddsombud

Antalet enheter med lokala skyddsombud är färre i år jämfört med år 2019 (102 enheter i år jämfört med 107 föregående år). Som framgått tidigare så är det även ett flertal skyddsombud som ej har deltagit i Lunds kommuns grundläggande arbetsmiljöutbildning (eller motsvarande) de senaste fem åren.

Elevskyddsombud

Flertalet aktuella enheter har svarat att elevskyddsombud (ESKO) finns, bortsett från grundsärskolan där eleverna deltagit utifrån sina förutsättningar. Resultatet från enkäten visar även att ESKO har möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet. När det gäller frågan om ESKO har tillräcklig kompetens för uppdraget så genomfördes år 2019 en ESKO- utbildning för årskurs 6 – 8 och det är i år ca 20 % fler enheter som har svarat att elevskyddsombuden har tillräcklig kompetens för uppdraget, vilket tyder på att utbildningen har haft effekt. År 2020 har dock inga utbildningar genomförts och förslag på fortsatta utbildningsinsatser för ESKO bör därför tas fram.

På vissa enheter råder det osäkerhet kring vem som är ESKO och nya ombud kan därför behöva utses och därefter utbildas. Det finns även enheter som framhåller att ruinerna kring ESKO behöver ses över och att enheterna behöver arbeta med frågorna kring ESKO mer regelbundet.

2020-11-25

Diarienummer

BSN 2020/4822

Åtgärdsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet 2021

För att åstadkomma ständiga förbättringar av det systematiska arbetsmiljöarbetet inom barn-och skolförvaltningen föreslås följande åtgärder under 2021, utifrån uppföljningens resultat;

Åtgärd	Ansvarig	Klart när	Uppföljning
Öka kunskapen om kommunens arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljömål	Förvaltningschef	November 2021	December 2021
Öka kunskapen om rutinerna avseende arbetsskador och tillbud samt hur rapportering sker i LISA	Förvaltningschef	November 2021	December 2021
Säkerhetsställa att chefer, skyddsombud och ESKO har tillräcklig kompetens för att utföra sina uppdrag	Förvaltningschef	November 2021	December 2021

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Marianne Andersson
HR-chef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunkontoret

För kännedom:
Skolledare/chefer